

افشاگری از چهره‌های مطرح روان‌شناسی و پیگیری مساله روان‌شناسی زرد توسط روزنامه جام جم

اعتماد ناروا یا نابه‌جا

از سازمان نظام روان‌شناسی یا سازمان بهزیستی و همچنین مجوز برای فعالیت در این زمینه دارد یا خیر. توجه داشته باشیم در تعاملات انسانی اثر تقدم، یعنی برخورد اولیه مراجعه‌کننده با مشاور بسیار مهم و نقش‌آفرین است. به همین دلیل روان‌شناسان کارآزموده می‌دانند در جلسه نخست ضمن این‌که باید به خوبی اطلاعات فرد را دریافت کنند، درعین حال نیز باید به نیازهای فوری مراجعه‌کننده هم توجه داشته باشند تا بتوانند با همدلی، جلسه را به گونه‌ای پیش ببرند که نه صرفاً غیرعلمی و فقط در راستای رفع نیازهای فوری فرد باشد و نه به اصطلاح به گونه‌ای کتابی خدمات ارائه دهند. فراموش نکنیم افراد متخصص هیچ‌گاه نصیحت نمی‌کنند و به جای فرد برای او تصمیم نمی‌گیرند بلکه روش‌های درست تصمیم‌گرفتن را به خود فرد یاد می‌دهند اما گاهی صرف داشتن تحصیلات، پروانه و مجوز فعالیت هم دلیل قاطع و کافی برای انتخاب درست نخواهد بود. بنابراین مداخله‌های روان‌شناسی فقط نمی‌توانند به فضاهای مجازی و اینستاگرامی و حتی گفت‌وگو در این گونه فضاها محدود شوند. درواقع مشاوره روان‌شناسی حتماً باید از فضای لازم و واقعی هم برخوردار باشد؛ نه صرفاً در فضایی مانند اینستاگرام. البته شاید در شرایط مقطعی مانند شیوع بیماری کرونا روان‌شناسان مجبور به مشاوره‌های غیرحضوری هم باشند اما این موضوع نمی‌تواند همیشه این‌گونه پیش برود. مشاوره‌های غیرحضوری در شرایط خاص می‌تواند تلفنی یا آنلاین مثلاً با استفاده از اسکایپ برگزار شود اما حتماً باید به طور حرفه‌ای انجام شود. منظور از حرفه‌ای هم آن است که حتماً باید از طریق وقت‌دهی‌های قبلی اتفاق بیفتد، نه این‌که خود مشاور بدون در نظر گرفتن استانداردهای لازم در این خصوص اقدام کند، با مراجعه‌کننده زود صمیمی شود و رفتار غیراخلاقی و غیرحرفه‌ای داشته باشد. همچنین متخصصان حتماً باید به طور کامل در فضای مجازی برای مخاطبان قابل شناسایی باشند و حتی مجوز فعالیت‌های خود را هم در چنین فضاهایی در اختیار مردم قرار دهند. مشاور حتماً باید رازدار مراجعه‌کننده خود باشد و ملاحظات اخلاقی را که البته شامل موارد زیادی می‌شوند رعایت کند. مراجعان هم باید به حقوق خود در این خصوص واقف باشند و بدانند که حق دارند از مشاور خود بپرسند چه تحصیلاتی دارد، رویکرد درمانی‌اش چیست، از کجا مجوز گرفته و تقریباً در چند جلسه می‌توان به نتیجه قابل قبولی رسید. درعین حال هم هر زمان احساس کردند مشاور از چارچوب‌ها و استانداردهای در نظر گرفته شده خارج می‌شود باید نسبت به این موضوع واکنش نشان دهند.

ضمن این‌که توجه داشته باشیم سازمان‌های حرفه‌ای مانند سازمان نظام روان‌شناسی در این زمینه وجود دارد که بخشی را به بازرسی همین موارد و طرح شکایات مردم اختصاص داده است. در واقع وظیفه شهروندی ما ایجاب می‌کند نسبت به انعکاس مشکلاتی که برای خودمان به وجود می‌آید هم خودمان آگاه باشیم و هم دیگران را نسبت به آن آگاه کنیم.

آیا به صرف داشتن یک رسانه می‌توانیم ادعا کنیم متخصص هستیم و شروع به ایراد سخنانی‌های بدون مبدأ و پایه و اساس علمی کنیم؟ این مقوله در برخی علوم همه‌گیرتر و در برخی علوم کمتر آسیب‌زا بوده است

روان‌شناسی زرد (اپرا وینفری) و حمایت‌های بی‌دریغش از دکتر فیل که لیسانس بازیگری و اجرا داشته و به عنوان مشاور و روان‌شناس توسط اپرا به جهانیان معرفی شده است. خبر انتشار لیست روان‌شناسان نماها همان قدر که برای مخاطبان خوشایند بود به مذاق عده‌ای خوش نیامد؛ همان‌هایی که سالیان زیاد از این راه برای خود درآمد و شهرتی کسب کرده بودند اما نکته جالب توجه این است که تفاوت فاحشی بین قبل و بعد افشای این لیست وجود دارد. به طور مثال دکتر معروفی که در فضای مجازی خود را «دانش‌آموخته دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج» اعلام و در بیوگرافی خود را «روان‌درمانگر و دکتر روان‌شناس» معرفی کرده بود دقایقی بعد از افشای این لیست، بیوگرافی خود را به «من پزشک نیستم بلکه طیب هستم» تغییر داد. یا فرد دیگری که در بیوگرافی خود نوشته بود «دکترای مشاوره و متخصص امور زنان»، بعد از افشای این لیست عنوان خود را به «من یک تجربه‌گر هستم» تغییر داد و این یعنی اکثر افراد موجود در این لیست متوجه شدند حالا که غربالگری وجود دارد دیگر نمی‌توانند ادعا داشته باشند و باید اثبات کنند. فرد برای این‌که بتواند واجد شرایط مشاوره دادن باشد باید یک سری مراحل را طی کند اما افرادی که امروزه مشاوره می‌دهند و ادعا دارند از دانشگاه‌های معتبر فارغ‌التحصیل شدند حتی نتوانستند به سازمان مربوط یک کارشناسی روان‌شناسی ارائه دهند.

عده‌ای از این روان‌شناسان نماها دارای سوء سابقه کیفری هستند و اصلاً شرایط لازم را برای ارائه مدارک به سازمان ندارند اما این‌ها چه می‌کنند؟ در فضای مجازی در رابطه با جزئیات زندگی بدون پشتوانه علمی و صرفاً بر پایه تجربیات شخصی که ملاک و میزان خوبی برای تعمیم به عامه جامعه نیست صحبت می‌کنند.

نخستین چیزی که باید در این حوزه به آن توجه داشته باشیم این است بدانیم تخصصی که می‌خواهیم به او مراجعه کنیم از چه سوابق تحصیلی واقعی برخوردار است؟ آیا پروانه تخصصی

با گسترش فضای مجازی و تغییر برخی هنجارهای موجود در جامعه می‌توان قاطعانه گفت به سمتی در حرکت هستیم که هر فرد خود می‌تواند یک رسانه باشد و درست همین نقطه زنگ خطری برای مخاطبان به حساب می‌آید. یک فرد تریبون پرمخاطبی در دست دارد اما سوالی که مطرح می‌شود این است که فرد تریبون‌دار چه معلوماتی دارد؟ آیا به صرف داشتن یک رسانه می‌توانیم ادعا کنیم متخصص هستیم و شروع به ایراد سخنانی‌های بدون مبدأ و پایه و اساس علمی کنیم؟ این مقوله در برخی علوم همه‌گیرتر و در برخی علوم دیگر کمتر آسیب‌زا بوده است.

علمی که بیش از همه علوم دستخوش نظرات، افراد و ایدئولوژی‌های گاه خیالی و تجربی قرار گرفته علم روان‌شناسی است. علمی که اگر به همین منوال ادامه پیدا کند قطعاً شرحه‌شرحه خواهد شد و دیگر منبع تشخیصی برای سره از ناسره وجود نخواهد داشت. ضمیمه چار دیواری با رسالت سبک زندگی ایرانی-اسلامی از شماره ۹۳۷ تا به امروز در هر شماره یک مطلب را به مبحث روان‌شناسی زرد و روان‌شناسان نماها اختصاص داده است و از نهادهای نظارتی مربوط درخواست کرده‌ایم که به بحث روان‌شناسان نماها و افرادی که بدون هیچ تحصیلات مرتبطی در فضای مجازی سال‌هاست اقدام به مشاوره می‌کنند ورود پیدا کنند.

امروز اما پس از تلاش‌های رسانه‌ای فراوان با خبر شدیم که سازمان نظام سلامت و پزشکی در اقدامی بجا لیستی را از افرادی که مجوزها و تحصیلات لازم برای مشاوره ندارند منتشر و عنوان کرده است این لیست ادامه‌دار است و در روزهای آتی به افراد موجود در آن افزوده می‌شود. آنچه برای مخاطبان جای تعجب داشت لیست افرادی بود که بسیار مشهور هستند و کارگاه‌های بسیار زیادی را در سراسر دنیا با استناد به این‌که دکترای روان‌شناسی دارند برگزار کرده‌اند. همچنان که ما نیز مطلبی را اختصاص دادیم به منشأ

مهسا جلوه

خبرنگار